

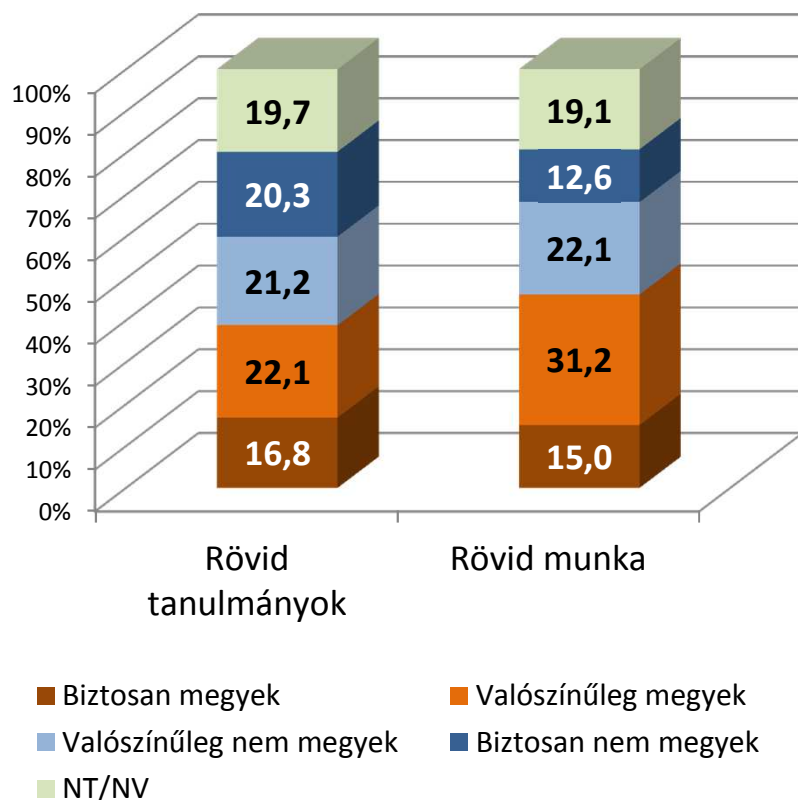
Elvándorlás lélektana

Kiss Paszkál

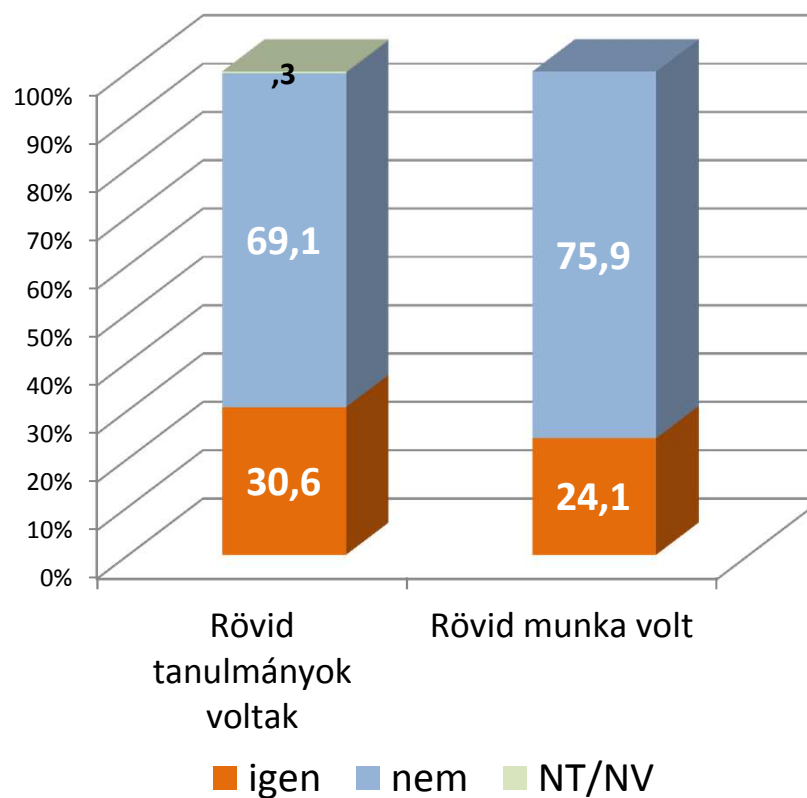
ELTE Társadalom és Nevelépszichológiai Tanszék

Két kérdés

Ki szeretne néhány hónapra külföldre menni?

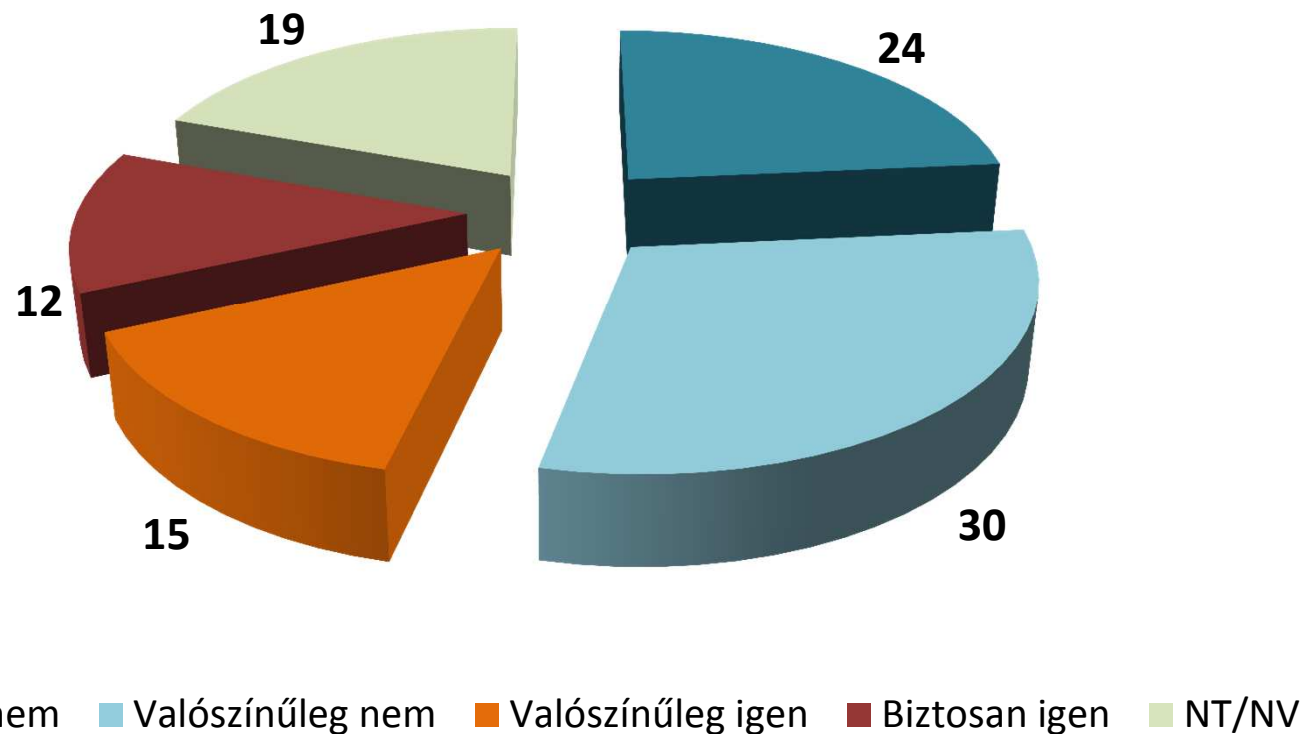

Ki volt már rövid ideig külföldön tanulni, dolgozni?

Harmadik kérdés

▶ Ki szeretne külföldön élni?

Amiről szó lesz

- ▶ Egyéni tényezők a nemzetközi mobilitás háttérében
- ▶ Egy empirikus vizsgálat első eredményei
- ▶ Következtetések: nemzeti, európai elit motivációi

Egyéni tényezők a nemzetközi mobilitás háttérében

Mi vezethet elvándorláshoz?

- ▶ személyes elégedetlenség, rossz kilátások
 - ▶ politikai, társadalmi frusztráció
 - ▶ nemzeti elköteleződés hiánya
 - ▶ mobilizálható erőforrások, konvertálható társadalmi előnyök
 - ▶ magas önértékelés
-
- ▶ ***Különböznek-e a külföldön lévők és az itthon lévők a személyes jellemzőkben?***
 - ▶ ***Milyen súllyal jósolják be az egyes jellemzők a nemzetközi mobilitási terveket?***

Egy empirikus vizsgálat első eredményei

MIGeneRÁCIÓ, 2013. augusztus 10.,
Szárszó

Módszer, minta

- ▶ online kérdőív, kényelmi (nem reprezentatív, de heterogén) minta
- ▶ 2013 április-május
- ▶ 341 érettségizett fiatal felnőtt válaszadó
- ▶ 218 nő (64%)
- ▶ Életkor átlaga: 24,2 (18<37 évesek)
- ▶ Külföldön tartózkodik: 82 fő (24%)

Kérdőív témakörei 1.

- ▶ **Személyes önértékelés (Rosenberg)**
„Általában elégedett vagyok magammal.”
- ▶ **Személyes elégedettség (Ryff)**
„A mindennapi terhek gyakran lehangolnak.”
- ▶ **Kollektív önértékelés (Crocker és Luhtanen nyomán)**
„Büszke vagyok arra, hogy magyar vagyok.”
- ▶ **Nemzeti összetartozás észlelése (Hamilton nyomán)**
„Magyarországon élőknek közös céljaik vannak.”
- ▶ **Nemzeti glorifikáció (Roccas nyomán)**
„Hálátlanság, ha valaki magyarként Magyarországot kritizálja.”

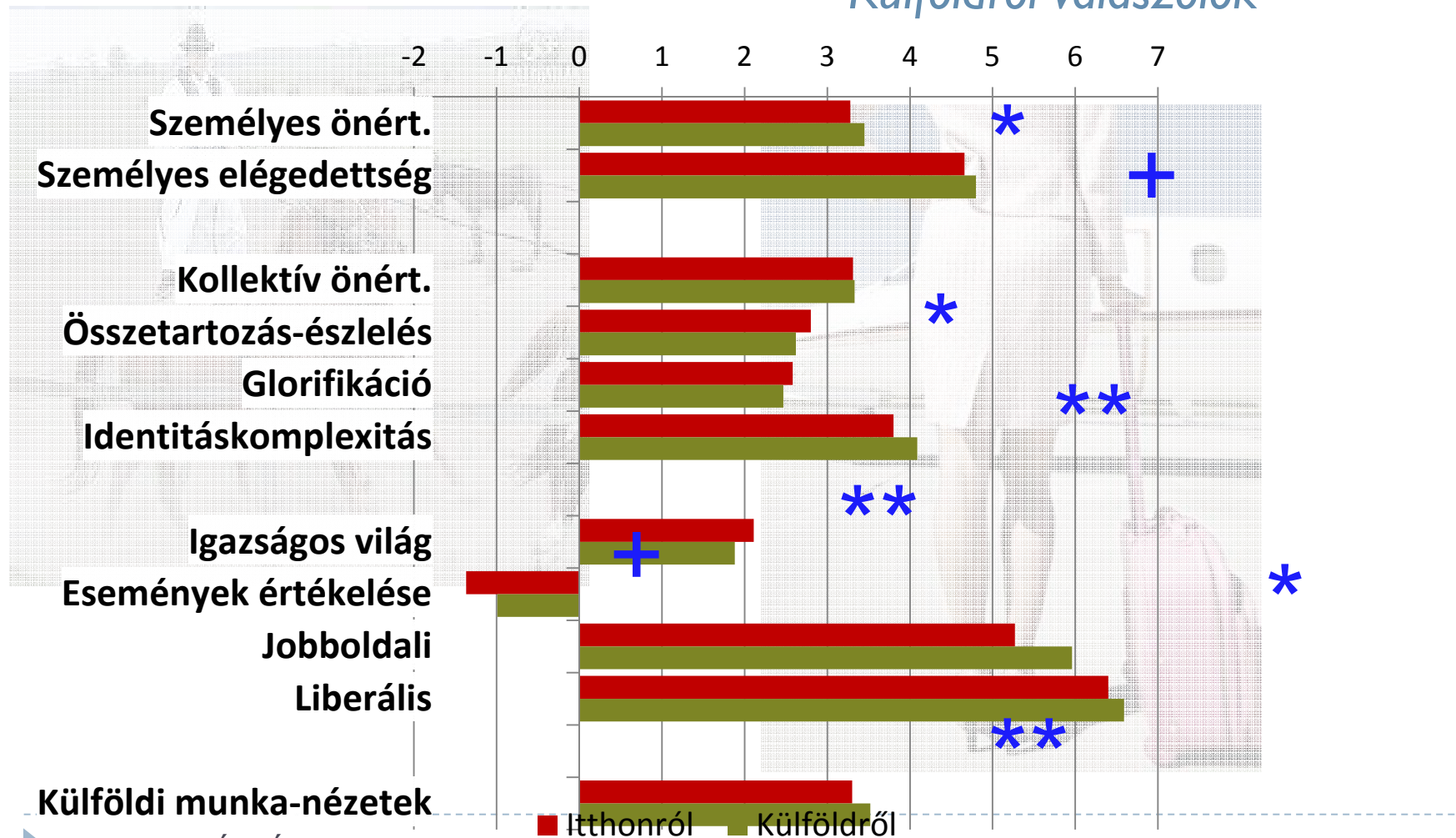
Kérdőív témakörei 2.

- ▶ **Identitáskomplexitás (Brewer nyomán)**
„Egy személy egyformán erős érzelmekkel kötődhet két nemzethez is.”
- ▶ **Igazságos világba vetett hit (Dalbert)**
„A magyar társadalom igazságos.”
- ▶ **Közéleti események megítélése a kormányváltás óta**
Pl. alkotmánymódosítás, felsőoktatási reform...
- ▶ **Politikai-ideológiai attitűdök**
Konzervatív-liberális, jobb-baloldali
- ▶ **Külföldi munkavállalással kapcsolatos nézetek**
„Külföldön sokkal jobb lehetőségek vannak, mint itthon.”

Miben különböznek (miben nem) az itthon és külföldön lévők?

Itthonról válaszolók

Külföldről válaszolók

Rövid külföldi tanulmányokat bejósoló változók

▶ $R^2 = 0,14$

*Külföldön tanulna
néhány hónapig*

Személyes önértékelés, elégedettség

Magyar kollektív önértékelés,
glorifikálás, identitáskomplexitás

Rendszerigazolás, pol.
eseményértékelés, ideológia

német-spanyol-más nyelvtudás,
intézményi átlaghoz mért tanulmányi
teljesítmény

Nemzeti összetartozás-észlelés
(0,28),
angol nyelvtudás (0,2)
francia nyelvtudás (0,17)

Külföldre költözést bejósoló változók

▶ $R^2 = 0,44$

Külföldön élne

Személyes önértékelés, elégedettség

Magyar összetartozás, glorifikálás,
identitáskomplexitás

Rendszerigazolás, pol.
eseményértékelés, ideológia

angol-német-francia-más nyelvtudás,
intézményi átlaghoz mért tanulmányi
teljesítmény

kollektív önértékelés (-0,16),
külföldi munka-attitűd (0,32),
spanyol nyelvtudás (0,15)
külföldi tartózkodás (0,37)

Következtetések: nemzeti, európai elit motivációi

Személyes erőforrások

- ▶ Elsősorban a nyelvtudás és a már sikeres külföldi tartózkodás jósolja be önmagában is a külföldre vándorlást.
- ▶ Angol és francia szerepe a tanulmányokban, spanyol és (német) szerepe a külföldre költözésben nő meg.
- ▶ Más erőforrásokat még vizsgálni kell (kapcsolati háló, ismeretek, személyes tapasztalat).
- ▶ A tanulmányi eredmények és a személyiségtényezők nem látszanak befolyásolni a terveket.
- ▶ A külföldön lévők személyes önértékelése élettől való elégedettsége is pozitívabb, mint az itthon lévő válaszadóké.

Nemzeti kötődés

- ▶ Hosszabb távú külföldi tartózkodást tervezők nemzeti kötődése alacsonyabb szintű.
- ▶ Rövidebb külföldi tervekkel rendelkezők viszont inkább érzékelnek erős nemzeti összetartozást.
- ▶ A külföldön tartózkodók kevésbé erős nemzeti összetartozást érzékelnek, jellemzőbb rájuk az identitáskomplexitás és hajszálnyival kevésbé glorifikálják a nemzetet, de nem kötődnek kevésbé a nemzetükhöz.
- ▶ Közéleti álláspontjuk alapján kevésbé látják Magyarországot igazságosnak, de kevesebb negatív eseményt is sorolnak fel a kormányváltás óta és inkább jobboldaliak.

Nemzeti azonosulás és nemzetközi mobilitás általánosítható tanulságai

- ▶ A nemzet pszichológiai realitás: az emberek nemzetben gondolkodnak, személyes terveikben is közrejátszik a nemzethez való viszonyuk.
- ▶ A nemzeti identitás nem feltételül áll ellentétben az európai kötődéssel, nemzetközi mobilitással.
- ▶ Valószínűleg nem tartható fenn az elzárkózás, kizárólagosság politikája, a nemzetállamoknak változniuk kell.
- ▶ Nincsen általános recept: a siker-veszteség az egyes országok által választott stratégián is múlik.
- ▶ Magyarország határhelyzetben: csatlakozhat előnyösen a világ centrumához, de le is maradhat.

Köszönöm a figyelmet!

kiss.paszkal@ppk.elte.hu
www.kisspaszkal.elte.hu